

Fiskeridirektoratet.

Postmottak@fiskeridir.no

Merk. 25/22475.

Vår ref: -

Deres ref.:25/22475

Dato: 25 06 26

Innspill til høring - Fiskeritillatelser, kvotetak og fordelingen av strukturgevinst.

Senja kommune ønsker med dette å gi innspill til høringen.

Kort om Senja kommune

Senja er en av landets største og mest komplette kommuner innen sjømat. Fiskeri med en betydelig fiskeflåte i alle kystgrupper. Mottak, foredlingsindustri og havbruk med hele verdikjeder fra yngel til høyforedledede produkter av rødfisk og videreforedling innen alle fiskeslag og råstofftyper. Landets to gjenværende rekefabrikker er lokalisert i Senja kommune. Nærmere 30 % av alle arbeidsplasser i Senja kommune er tilknyttet sjømatnæringen og service og leverandørindustri til denne. Samlet råstoff gjennom Senja nærmer seg nå 250 000 tonn årlig. Samlet omsetning er på ca. 15 mrd.

Alle flåtegrupper er representert i kommunen og det landes betydelige volum på Senja av rederier fra andre kommuner. For eksempel ringnot med pelagiske arter, men også større kystnot og en stor tilreisende sjarkflåte i sesong. Senja har en stabil, godt strukturert og moderne kystflåte med aktive fiskebåtrederier i alle grupper innen hvitfisk og pelagisk. Har også landets yngste yrkesfiskere hvor over 40 % er under 40 år. Dette sier mye om framtidstro også i turbulente tider mht ressurs-situasjonen særlig innen torskefiskeriene.

Om høringen.

Forutsigbare og langsiktige rammevilkår har vært og er en sentral forutsetning for utvikling, rekruttering, investeringer, fornying og for helt nødvendig lønnsomhet i fiskeriene.

Høringen omfatter flere sentrale temaer som vil kunne sikre varige avklaringer, forutsigbarhet og langsiktighet for de fleste aktører og fartøygrupper i fiskeriene.

Samtidig er det en del viktige forutsetninger som her ligger fast. Eksempler på dette er å beholde Finnmarksmodellen for flåtegruppeinndeling, differensierte kvotefaktorer som adekvate enheter, strukturordningen og hjemfall av struktur til gruppen kvotene kom fra (opprinnelig hjemmelslengde) Opprettholdelse av ID kvoter på fartøy under 11 (lukket gruppe) og en tilnærming mot konsensus om

modell for hjemfall og fordeling av strukturgevinst. Trålgruppen og åpen gruppe ligger i all hovedsak fast.

Ikke alt direktoratet ber om innspill på er like relevante og aktuelle for fiskeriene i Senja kommune og vil følgelig ikke kommenteres. Flere av disse oppfatter vi mere som administrative tilpasninger og forslag for bortfall av utdaterte unntaksbestemmelser.

Vi vil i det følgende gå dypere inn på elementer i høringen som angir overordnede rammer for næringen.

Fiskeritillatelser.

Her støttes overgang fra årlige deltakeradganger og dagens konsesjonsregimer til tids uavgrensede fiskeritillatelser for alle fiskerier. Gjeldende vilkår for deltakeradgangene videreføres ved overgang til fiskeritillatelser. Alle kategorier fiskerier med tilhørende brukstyper skifter følgelig navn til fiskeritillatelser og type. Regelverket for deltakelse i de åpne gruppene er i utgangspunktet ment å videreføres i ny forskrift om fiskeritillatelser og kvotefaktorer

Harmonisering til fiskeritillatelser gir mulighet til å samordne flere elementer. Her bør man tilstrebe samme aktivitets og driftskrav mellom hav og kyst.

Strukturkvoteordningene.

Det er forutsatt at regelverket for strukturkvoteordningene i hovedsak skal videreføres. Dette vil samordnes med ovennevnte overgang til fiskeritillatelser og gis en tidsavgrensning på 20/25 år. Endrer navn fra strukturkvote til strukturkvotefaktor og samles i en felles forskrift for kyst og hav. Senja kommune støtter dette.

Strukturering av Utskiftningstillatelser.

Ordningen i dag forutsetter at det midlertidig må anskaffes et fartøy som mottaker av strukturkvote for deretter å flytte strukturkvote til fartøyet som skal ha kvoten permanent. Dette grunnet at mottakende fartøy av strukturkvoten i første ledd må i dagens forskrift slettes i Merkeregisteret.

Å investere i et fartøy som deretter tas ut av fiske for å gjennomføre strukturering, er unødvendig byråkratisk, tidkrevende og kostbart. Dette fremstår lite hensiktsmessig når ressursuttaket uansett reguleres gjennom justeringer i samlede kvotefaktorer.

Senja kommune er positive til foreslåtte endring hvor tildelingen kan skje direkte. Det er ikke lengre behov for å ta ut kapasitet i form av kondemnering slik begrunnelsen for ordningen var da denne var innført.

Leiefartøy nybygg.

Det foreligger en begrensning av varighet i tillatelse for leiefartøy på to år i havfiskeflåten og større kyst i forbindelse med nybygg. Byggetid og kompleksitet i denne type prosesser vil i de aller fleste tilfeller sterkt utfordre denne rammen. Senja kommune vil derfor foreslå at denne utvides med

minimum et år. Dette vil åpne for ønsket fornyelse med de tilpasninger dagens utfordringer innebærer. Blant annet miljøkrav mv.

Kvotetak.

I hvor stor grad fartøyene kan utnytte strukturkvoteordningen begrenses av kvotetakene som er differensiert i de ulike lengdegruppene innenfor bunnfisk og pelagisk fisk. Gruppen under 11 meter har ikke strukturordning men ID kvoter, og stor kyst over 27,99 meter er i tillegg regulert med lasteromskapasitet på inntil 500 m³ for pelagiske fiskerier.

Tabell under viser dagens kvotetak innenfor de to gruppene i kyst: 11 til 14,99 meter og 15 til 27,99 meter. Det differensieres på generalist, der man har like faktorer, og spesialist der man konsentrerer fiske om en av delene. Pelagisk eller bunnfisk.

Hjemmelslengde	generalist	spesialist
11 til 14,99 meter	3+3	5+1
15 til 27,99 meter	4+4	6+2

Senja kommune foreslår å legge inn mere fleksibilitet da samlede kvoter uansett ikke skal overstige 6 under 15 meter og 8 over 15 meters hjemmelslengde. Det betyr at kombinasjonen 4 + 2 under 15 meter og 5 + 3 over 15 meter som et minimum må tillates. Full fleksibilitet, også med desimaler, vil tvinge seg frem som en effekt av hjemfall og strukturgevinst som skal tilordnes grunnkvoten og strukturkvote i form av fordelte strukturgevinstkvotefaktorer.

Strukturgevinst og fordeling av denne.

Strukturgevinst oppstår når tidsbegrensede strukturkvoter utløper og skal iflg stortingsvedtaket fordeles med full effekt på fartøyets grunnkvote og halv effekt på fartøyets strukturkvote(r) (modell X) etter kvotens opprinnelige hjemmelslengde. Da oppstår det en gevinst (strukturgevinst er halv effekt på strukturkvoter) som skal falle tilbake til fartøygruppen kvoten kom fra og fordeles derfra til alle i gruppen. Første kvotefaktorer i kyst med hjemfall utløper ved kommende årsskifte. Her foreslås også at kvoteavkortningen ved strukturering på 10 % skal inngå og fordeles på samme måte. Siden fordelingen skjer innad i de enkelte grupper vil ressursfordelingen ligge fast mellom gruppene, men innad i gruppene vil det være varierende effekter etter hvert som hjemfall skjer, grad av strukturering og etter at ressursene retildeles. Vil jevne seg ut over tid, men kan midlertidig gi store utslag underveis.

Det foreslås at fordelingen av strukturgevinst skal skje i form av kvotefaktorer og at man inndeler i tre typer kvotefaktorer. Grunnkvotefaktorer og strukturkvotefaktorer, som i dag, og en ny tredje type strukturgevinstkvotefaktor som skal representere faktorer fordelt som strukturgevinst.

Senja kommune erfarer at det er noe skepsis i næringen til begrepet gevinst som man frykter kan bli

anvendt til andre «gode» formål, i strid med etablert og vedtatt ressursfordeling mellom gruppene. Regjeringen fastholder imidlertid at opprinnelig intensjon når man tildelte strukturkvotefaktorer er at forutsetningen om hjemfall til gruppen kvoten kom fra veier tyngst og vil bli opprettholdt.

Ved kjøp av strukturkvoter har det som nevnt vært en avkortning på 10 %. Denne avkortningen skal for fremtiden inngå i fordelingen av strukturgevinstkvotefaktorer. Frem til 2019 ble denne avregnet fartøyer i gruppen som har strukturert i perioden, Etter dette er det ingen tildeling. Dette må ryddes opp i og tildeles aktuelle fartøy før ny ordning etableres.

Senja kommune er helt klar på at hjemfall skal skje til gruppen kvotene kommer fra og at disse strukturgevinstkvotefaktorene kun skal tildeles fartøy i samme gruppe.

Senja kommune vil påpeke at nye strukturgevinstkvotefaktorer kan, og vil, utfordre kvotetak og eierbegrensninger. Det må derfor utarbeides modeller for å handtere dette. Dette temaet vil omtales under eget avsnitt. Eierbegrensninger og kvotetak.

Torskestrål – tilbudsplikt.

Ovennevnte avsnitt vil i hovedsak også gjelde Torskestrålgruppen. Nergård -konsernet har flere kvoter med tilbudsplikt til Senja og det landes mye råstoff fra denne gruppen i Senja. Det pågår et større utredningsarbeid i forhold til pliktsystemet en del av strålkvotene er underlagt. I et partssammensatt utvalg oppnevnt av regjeringen. Inntil videre vil ifølge direktoratet fordelingen av strukturgevinstkvotefaktorer med tilbudsplikt håndteres på samme måte som faktorer uten disse bindingene.

Det er svært vanskelig å se for seg at tilbudsplikten kan videreføres etter hjemfall og ved fordeling av strukturgevinstkvotefaktorer til alle i gruppen. Om tilbudsplikt skulle følge disse kvotefaktorene vil det bli svært små andeler med plikt fordelt på alle i gruppen. En helt umulig situasjon å håndtere både i praksis, kostnadmessig og administrativt.

Eierbegrensninger og kvotetak.

Fiskeridirektoratet er bedt om å vurdere tilpasninger av regelverket for strukturgevinst til eierkonsentrasjonsregler for havfiskeflåten og eksisterende kvotetak. Utgangspunktet her er at tildelingen av strukturgevinstkvotefaktorer ikke skal bryte kvotetak eller eierbegrensningsreglene.

Som det fremgår i tidligere avsnitt, er det innført kvotetak på fartøynivå både for kyst og hav gruppene. Ved fordeling av strukturgevinst kan kvotetaket overstiges for det enkelte fartøy. Kvotetakene er noe ulike i utforming og størrelser mellom de ulike gruppene i havfiskeflåten.

Her varierer eierbegrensningene fra 6,5 % av gruppekvoten i Ringnot til 30 % av gruppekvoten i seitråttillatelser. Regelverket for eierkonsentrasjon i havfiskeflåten skal videreføres. Med unntak av Torskestrål er disse gruppene lite aktuelle for Senja og vil ikke omtales nærmere her.

Torskestrål er relevant for Senja. Har faste kvoter og eierbegrensning på tre fullstrukturerte fartøy tilsvarende 12 kvotefaktorer for denne gruppen. Tildeling av gevinst vil kunne overstige grensene, i hvert fall midlertidig, og må finne løsninger i overgangsregler eller på annen måte. Se avsnitt under.

Kystfiskeflåten.

For Kystfiskeflåten er det pr tid ikke fastsatt begrensninger i eierkonsentrasjon, men fiskeridirektoratet har hatt høringer rundt tematikken både i 2021 og 2025

I forbindelse med Kvotemelding 2 har regjeringen foreslått eierkonsentrasjonsbegrensning på 1 % av gruppekvoten. Riksrevisjonen har anbefalt 2 % med en hovedbegrunnelse i at nivåer under dette vil kunne medføre tilbakevirkende effekt og ramme de som i dag ligger over 1,5 % med hjemmel i dagens praksis.

Av Stortingets vedtak fremkommer følgende:

Stortinget ber regjeringen innføre eierskapsbegrensninger i kystfiske etter torsk, Hyse og Sei nord for 62 grader nord slik at eiere og minoritetseiere gjennom person, selskap eller sammenslutning maksimalt kan eie 1,5 % av den relevante gruppekvoten. Tilsvarende er gjort for andre fiskerier gruppen har kvoter i.

Videre ba regjeringen i stortingsvedtak nr. 588 om følgende:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide særskilte regler i forbindelse med innføring av eierskapsbegrensninger for kystgruppen som blant annet sikrer at de som lå over på dato for fremleggelse av Meld. St. 7 (2023-2024), kan beholde eierandel med nødvendig fleksibilitet. Reglene skal også inneholde tidsbegrensninger for hvor lenge man kan ha redusert andel før det gjøres gjeldende som ny maksgrense».

Direktoratet peker på tre alternativer for håndtering av strukturgevinst som overstiger kvotetak /eierbegrensninger. Kort oppsummert er disse.

A. Oppgivelse og splitting av overskytende kvotefaktorer til andre fartøy, enten til annet fartøy i rederiet om kvotetakene tillater det, eller til andre fartøy i gruppen som da må kompensere økonomisk.

B. Overskytende strukturgevinstfaktorer oppgis, tilfaller og fordeles øvrige fartøy i gruppen.

C. Det kan gjøres unntak fra kvotetak og eierbegrensninger ved at strukturgevinstkvotefaktorer tildelt det enkelte fartøy holdes utenfor beregning av kvotetaket og eierbegrensningsreglene som ellers vil gjelde. Det vil i dette alternativet være rimelig å begrense fartøyeiers mulighet til å erverve nye strukturkvoter.

Senja kommune registrerer at alternativ C har bred tilslutning i organisasjonene som den foretrukne løsning. Dette vil gjelde de som pt vil ligge over eierbegrensningen på 1,5 % etter å ha fulgt spillereglene slik de er i dag. Følgelig vil ikke ny ordning få tilbakevirkende virkning.

Senja kommune oppfatter forslaget om 1,5 % begrensning som noe tilfeldig satt, særlig ut fra eierbegrensningene i havfiskeflåten der eierbegrensningene som nevnt ligger på helt andre nivåer.

Primært ønskes eierbegrensningene økt til minimum 2 %. Men uansett om begrensningen på 1,5 % av gruppekvote skal stå støtter Senja kommune alternativ C.

Reketråltillatelser.

Direktoratet ber om innspill på oppheving av kondemneringskrav ved strukturering samt redusert avkortning og økt konsesjonskapasitet.

Senja kommune støtter forslaget om opphevelse av kondemneringskrav ved sammenslåing av reketråltillatelser, likeledes å harmonisere avkortningen til 10 % av kvoten slik øvrige fiskeslag er handtert. Rekelisenser har i dag 30 % avkortning.

Kommunen er imidlertid ikke for å øke konsesjonskapasiteten fra 600 m3 til 760 m3.

Senja kommune er lokaliseringen for rekeindustrien i Norge og av hensyn til å sikre råstoff til disse bør det ikke innføres tiltak som reduserer antall aktører og konsentrerer markedsmakt på leverandørsiden.

Finnsnes, 25 juni 2026

Geir-Inge Sivertsen
Ordfører i Senja

